

Alusta alkaen 53
Savonlinnan Tuomiokirkko, 23.4.2009
1 Moos 35:1-15

Jaakob asettuu Beteliin

Edellä on kuvattu Jaakobin kokemia kovia koettelemuksia. Hänen tyttärensä on raiskattu. Sen seurauksena hänen poikansa ovat kostoksi tappaneet kokonaisen kaupungin väestön ja saattaneet seudun ihmisten vihat Jaakobin perheen päälle. Pojat eivät kuitenkaan edes katuneet, vaan vastasivat isälleen hävyttömästi.

Herra lohduttaa hämmentynyttä vanhusta

Silloin Herra tulee lohduttamaan hämmentynyttä vanhusta.

Jumala sanoi Jaakobille: "Lähde Beteliin, asetu sinne asumaan ja rakenna sinne alttari Jumalalle, joka ilmestyi sinulle, kun pakenit veljeäsi Esauta." (1 Moos 35:1)

Määrämällä Betelin Jaakobin asuinpaikaksi ja alttarin paikaksi Herra tahtoo muistuttaa Jaakobia siitä, että hän on aiemminkin pitänyt Jaakobista huolta. Betelhän oli se paikka, jossa Jaakob oli 30 v. aiemmin nähnyt unen tikapuista, jotka ulottuvat maasta taivaaseen. Unessa Jumalan enkelit kulkivat noita tikkaita ylös ja alas. Silloin Jaakob oli vain yksinäinen, kurja pakolainen. Jumala oli auttanut häntä ja antanut hänelle suurperheen ja paljon omaisuutta.

Luther selittää näin:

On kuin hän sanoisi: Muista lupauksia, jotka olet saanut ennen tätä aikaa ja ajattele, mitä sinulle on tapahtunut paetessasi veljeäsi Esauta, ja kuinka suopeasti olen sinut kaikesta vapauttanut ja sinua kaikessa puolustanut.

Samoin saat uskoa Jumalan toimivan sinun kohdallasi. Mieti sitä, kuinka hän on sinua aiemmin auttanut. Niin hän auttaa jatkossakin.

Luopuminen vieraista jumalista

Niin Jaakob sanoi perheelleen ja muulle väelleen: "Hylätkää vieraat jumalat, joita teillä on, puhdistautukaa ja vaihtakaa vaatteenne, niin lähdemme Beteliin. (1 Moos 35:2-3)

Jaakobin perheväellä ja häntä seuraavilla palvelijoilla ja häneen liittyneellä muulla väellä oli siis epäjumalankuvia, joita he palvoivat Herran sijasta tai hänen ohellaan. Jaakob tiesi, että sellaista Jumala ei sietänyt. Ne oli poistettava.

Meille tämä kertoo sen katekismuksen opettaman totuuden, että ihmisen Jumala on se, miltä hän syvimmältään toivoo hyvää. Jumala haluaa olla tämä uskomme, turvautumisemme ja toivomme kohde.

Millaisia epäjumalia sinulla on? – Se selviää miettimällä, mistä saat elämäsi *perimmäisen* tarkoituksen ja ilon. Rahasta, autosta, matkoista, sisustamisesta? Maineesta, urasta ym.? Mihin turvaudut, kun sinulla on hätä?

Jaakobilainen uskonpuhdistus

Luther kiinnittää huomioita siihen, että Jaakobin ”uskonpuhdistus” alkoi aivan oikein 1. käskystä: ”Minä olen Herra, sinun Jumalasi. Sinulla ei saa olla muita jumalia.” Tästä käskystä ihmisen koko elämä ja jumalasuhte riippuu.

Miten tämän käskyn pitämiseen päästään? – Ei mitenkään muuten, kuin Jeesuksen Kristuksen kautta. Itsessään Jumala on aivan liian pyhä, suuri, pelottava, salattu ja käsittämätön, että me voisimme pitää häntä Jumalanamme. Mutta hän on antanut Jeesuksen välittäjäksi Jumalan ja ihmisen välille, jotta hän voisi olla sinunkin Jumalasi ja sinä voisit uskoa häneen ja turvautua häneen syvimpänä ilonasi ja turvanasi.

Jumala on yksi, ja yksi on välittäjä Jumalan ja ihmisten välillä, ihminen Kristus Jeesus. Hän antoi itsensä lunnaiksi kaikkien puolesta, todistukseksi Jumalan tarkoituksesta, kun oikea aika oli tullut. Tämän sanoman julistajaksi ja apostoliksi minut on asetettu. Puhun totta, en valehtele. Minut on pantu kansojen opettajaksi, opettamaan niille uskon totuutta. (1 Tim 2:5-7)

Sitten kun tämä omaksutaan, voi seurata muu sisäinen puhdistautuminen: siveä elämä ja muut ns. ”toisen taulun” käskyt (käskyt 4-10).

Kolmantena vasta seuraa ”vaatteiden vaihto” eli ulkonainen pyhä ulkomuoto.

Luther valittaa sitä, että hänen aikaansa kristittyjen mielenkiinto oli aivan päinvastaisessa järjestyksessä: eniten huomiota kiinnitettiin pukuihin ja kristillisen oloiseen muuhun ulkomuotoon.

Mielestäni tällaista puutetta esiintyy nykyäänkin. Monet pitävät olennaisimpana esim. sitä, että musiikki on sellaista kuin on totuttu uskovaisten musiikin olevan, vaatteet ovat kristitylle soveliaat ja puheet ja käytös sellaista kuin uskovaisella on totuttu olevan. Kun nämä asiat ovat kohdallaan, niin kaikki ovat tyytyväisiä. Sisäinen puhtaus ja kyky pitää ensimmäinen käsky eli kyky uskoa Kristuksen kautta Jumalaan tulevat vasta kolmantena. Jos musiikkimaku ja vaatteet ovat uskovaiselle sopivat, niin ihminen kelpaa tolkusta kristitystä.

Jaakobin ”ulkonainen jumalanpalvelus”

Minä rakennan sinne alttarin Jumalalle, joka kuuli minua ahdinkoni hetkellä ja oli matkallani minun kanssani." (1 Moos 35:4)

Jaakob aikoo rakentaa uhrialttarin, koska Jumala oli häntä siihen käskenyt. Uhraaminen oli pelastushistorian tuohon vaiheeseen kuuluva ulkonainen meno, jonka Jumala oli säätänyt hänen omilleen keinoksi olla tekemisissä hänen kanssaan.

Enää uhraaminen ei ole voimassa. Tämä ei kuitenkaan johdu siitä, että tuon jumalanpalveluksen ”ulkonaisuus” olisi jotenkin pahasta tai vajaavaista. Uhrieläinten tilalle Jumala on määrännyt toisia ulkonaisia menoja. Niitä ovat *kaste*, *ehtoollinen*, *Raamatun lukeminen ja rukoileminen*. Varsinkin kasteeseen ja ehtoolliseen liittyy aine, aivan yhtä vahvasti kuin alttarin rakentamiseen ja eläinten uhraamiseen.

Miksi sitten Jumala on korvannut nuo muinaiset ulkonaiset jumalanpalvelusmenot uusilla? – Siksi, että eläinuhrit olivat vain ennakoivia kuvia oikeasta ja varsinaisesta uhrista, Jumalan Pojasta Jeesuksesta Kristuksesta. Hän uhraisi itsensä kuolemaan syntisten edestä. Hän nousi kuolleista ja voitti näin syntimme ja kuolemamme. Siksi hänen määräämänsä ulkonaiset menot, kaste, ehtoollinen ja Isä meidän –rukous ovat syrjäyttäneet aiemmat, Vanhan testamentin aikaiset ulkonaiset jumalanpalvelusmenot.

Syynä ei kuitenkaan ole, kuten sanottua, se, että jumalanpalveluksen ulkonaisuus sinänsä olisi pahasta. Jumala tietää, ette me ihmiset olemme aineellisia olentoja. Siksi hän itse tuli aineelliseksi olennoiksi Jeesuksessa ja sääsi meille aineelliset keinot tulla osalliseksi hänestä: kasteen, ehtoollisen, rukouksen, aineellisin korvin kuullun evankeliumin.

Korvarenkaista

He luovuttivat Jaakobille kaikki hallussaan olevat jumalankuvat sekä renkaat, jotka heillä oli korvissaan, ja Jaakob kätki ne maahan Sikemin luona kasvavan suuren puun alle. (1 Moos 35:4)

Korvarenkaat eivät sinänsä ole mitään pahaa. Ehkä tässä tapauksessa kyse oli kuun jumalan palvonnassa käytetyistä kuunsirpin muotoisista koruista. Siksi nekin piti hylätä ja kaivaa puun alle.

Mutta sinänsä lävistyskorut, jopa nenärenkaat voivat Raamatun mukaan olla hyvä asia. Korkeaveisun morsian on muistaakseni varustettu sellaisella, ja sulhanen ylistää hänen kauneuttaan.

Minusta henkilökohtaisesti huulirenkaat, nenärenkaat, napakorut ja kulmien lävistys ja sen sellainen on ällöttävää. Mutta Raamatun mukaan sellaisista ei saa tehdä uskonkysymystä. Tällaisiin ulkonäköasioihin ei kristillinen oppi ei saa sotkeutua.

Toki niitä voi ja saa vastustaa, mutta ei uskon tai Jumalan sanan perusteella. Meidän kulttuurissamme kukaan ei pidä nenä rengasta tai korvakorua tai huulikorua tai kielikorua epäjumalanpalveluksen välineenä, niin kuin jotkut Jaakobin väestä tekivät. Siksi ne ovat meille uskon kannalta sallittuja. Minusta ne ovat rumia, paitsi korvakorut. Mutta tämä ei minulle ole teologinen vaan esteettinen asia.

Jumala löi Jaakobin viholliset henkisesti

Sitten he lähtivät liikkeelle, ja Jumala saattoi ympäristön kaupunkien asukkaat kauhun valtaan, niin etteivät he lähteneet ajamaan takaa Jaakobin poikia. (1 Moos 35:5)

Jaakobin joukko oli vähäinen verrattuna Kanaanin maan kaupunkien asukkaisiin. He olivat syystä raivoissaan Jaakobille, kun hänen poikansa olivat murhanneet Sikemin asukkaat viimeiseen mieheen. Inhimillisesti katsoen Jaakobin suurperhe olisi ollut heille vain pieni haukkapala. Mutta Jumala vaikutti, että he eivät uskaltaneet tehdä Jaakobille ja hänen vaelleen yhtään mitään. Jumala oli lyönyt kanaanilaiset henkisesti.

Tämän pitäisi olla nykypäivän kirkolle esimerkkinä ja rohkaisuna siitä, että se ei pelkäisi ja kyyristelisi yleisen mielipiteen edessä kuin hakattu piski. Jos kirkko turvaa Kristukseen ja etsii hänen kasvojaan, se voi pystypäin olla sitä, mitä se Kristuksen ruumiina on. Jumala pitää siitä huolen eikä anna maailman tuhota sitä. Edellytyksenä kuitenkin on ”jaakobilainen uskonpuhdistus”, joka lähtee ensimmäisen käskyn pitämisestä. Kirkko ei saa turvata verotusoikeuteen tai

metsäomaisuuteen, vaan Jumalaan ja hänen sanaansa. (Jos se turvautuu Jumalaan ja hänen sanaansa, sekä verotusoikeus että metsäomaisuus ovat hyviä asioita).

Jaakob täyttää Jumalalle antamansa lupauksen

Jaakob ja koko hänen väkensä saapuivat Lusiin eli Beteliin, joka on Kanaaninmaassa. Hän rakensi sinne alttarin ja antoi paikalle nimeksi El-Betel, sillä siellä Jumala oli ilmestynyt hänelle hänen lähdettyään pakoon veljeään. (1 Moos 35:5-7)

El-Betel tarkoittaa ”Betelin Jumala”. Rakentaessaan alttarin Beteliin Jaakob täytti Jumalalle 30 v. aiemmin antamansa lupauksen. Sen lupauksen antamisesta kerrotaan näin:

Aamun valjettua Jaakob otti kiven, joka hänellä oli ollut päänalusenaan, pystytti sen patsaaksi ja vuodatti sen päälle öljyä. Hän antoi paikalle nimen Betel; sitä ennen kaupungin nimi oli ollut Lus. Jaakob teki uhrilupauksen ja sanoi: ”Jos Herra on minun kanssani ja varjelee minua tällä matkallani ja antaa minulle leipää syötäväksi ja vaatteita verhoakseni ja jos minä saan palata turvallisesti isäni ja sukuni luo, on Herra oleva minun Jumalani. Tästä paikasta, johon minä kiven pystytin, on tuleva Jumalan pyhäkkö. Kaikesta, mitä sinä annat minulle, minä tuon sinulle kymmenykset.” (1 Moos 28:18-22)

Onko tällaisten lupausten antaminen kristityille hyväksi? – Minä ajattelen niin, ettei se ole oikeaa uskoa. Meidän tulee uskoa Jumalan lupauksiin, ei itse antaa hänelle lupauksia pyrkien ostamaan häneltä jotain. Kun Jaakob aikanaan antoi Betelissä Jumalalle lupauksen, ei hän vielä itse kunnolla uskonut Jumalaan. Myöhemmin hän alkoi uskoa. Jumalan hänelle antamansa armollinen lupaus sulautui vähitellen Jaakobiin ja hän otti sen todesta.

Siksi hän myöhemmin toteutti antamansa lupauksen. Ei enää yrityksenä ansaita Jumalan huolenpitoa, vaan kiitollisuudesta.

Deboran kuoleman

Debora, Rebekan imettäjä, kuoli siellä, ja hänet haudattiin Betelin rinteeseen tammen alle. Puu sai nimekseen Itkutammi. (1 Moos 35:8)

Puun nimi kertoo siitä, että Jaakob ja hänen väkensä itkivät vainajaa pitkään. Ihmiset, joiden kautta Jumala kuljetti pelastushistoriansa, olivat inhimillisiä ihmisiä, joilla oli tunteet. Aivan niin kuin Jeesuskin. Hänen inhimillisistä tunteistaan kertoo esim. Uuden testamentin lyhyin jae:

Ja Jeesus itki. (Joh 11:35)

Se kertoo tilanteesta, jossa Jeesus vietiin Marian ja Martan veljen Lasaruksen haudalle.

Jumalan Abrahamille antama lupaus on siirtynyt Jaakobille

Jaakobin palattua Mesopotamiasta Jumala ilmestyi hänelle vielä uudestaan ja siunasi hänet. Jumala sanoi hänelle: ”Nimesi on Jaakob, mutta nyt saat uuden nimen: kutsuttakoon sinua Israeliksi.” Niin hän sai nimekseen Israel. (1 Moos 35:9-10)

Kuten monesti on jo kerrottu, nimi Jaakob merkitsee: ”Hän pettää”. Nyt Jumala antaa hänelle uuden nimen, ”Israel”, eli Jumalan taistelija. Näin Jumala on ottanut Jaakobilta pois hänen vanhan pettäjän luontonsa ja nimennyt eli julistanut hänet uudeksi. Koska Jumala on Kaikkivaltias, jonka sana on vahva luomissana, Jumalan antama uusi nimi on samalla uusi luomistyö. Vanha on jäänyt taakse ja Jaakobista on tullut uusi luomus.

Tämä on kaunis esimerkki vanhurskauttamisesta. Kun Jumala vanhurskauttaa meidät uskon kautta, hän julistaa meille syntimme anteeksi ja lahjoittaa meille Kristuksen vanhurskauden eli jumalallekelpaavuuden. Samalla hän uudistaa meidät eli antaa meille uuden olemuksen. Meidät ”puetaan Kristukseen” eli me synnymme uusiksi luomuksiksi, koska alamme elää Kristus – yhteydestä.

Vielä Jumala sanoi hänelle: Minä olen Jumala, Kaikkivaltias.
 Ole hedelmällinen,
 ja tulkoon sukusi suureksi.
 Monet kansat saavat sinusta alkunsa,
 ja sinusta tulee kuninkaiden kantaisä.
 Sen maan, jonka lupasin Abrahamille ja Iisakille, minä nyt annan sinulle, ja myös
 sinun jälkeläisillesi minä annan sen maan. (1 Moos 35:11-12)

Tässä Jumala toistaa Jaakobille hänen isoisälleen Abrahamille antamansa lupauksen. Jumalan lupaus on nyt siirtynyt kolmanteen sukupolveen ja samalla pelastushistoria on kulkenut kolmanteen sukupolveen. Tässä ei mainita lupauksen sitä aspektia, että Jaakobin osakseen saama siunaus tulisi lopulta siunaukseksi kaikille kansoille. Mutta kyllä sekin lupaus siirtyi Jaakobille, aivan niin kuin muutkin Abrahamin Jumalalta saamat lupaukset (ks. 1 Moos 28:14).

Toinen versio Betelin pyhätön perustamisesta

Sitten Jumala lähti Jaakobin luota siitä paikasta, missä oli hänelle puhunut. Jaakob pystytti patsaan, muistokiven, siihen kohtaan, missä Jumala oli puhunut hänelle, vuodatti sen päälle viiniä juomauhriksi ja valeli sen öljyllä. Ja hän antoi sille paikalle nimen Betel. (1 Moos 35:13-15)

Miksi tässä kerrotaan toiseen kertaan Betelin pyhäkköpaikan perustamisesta? – Syynä on ilmeisesti Raamatun inhimillinen syntyhistoria. Jaakobista kertovia vanhoja perimätietoja kerrottiin ilmeisesti hieman erilaisina versioina. Jossain vaiheessa ne koottiin yhtenäiseksi kertomukseksi. Betelin pyhätön perustamisesta kertovia kertomuksia oli kaksi toisistaan hieman poikkeavaa versiota (1 Moos 35:13-15 ja 1 Moos 35:5-7). Ne haluttiin molemmat säilyttää ja punottiin yhteen yhtenäiseksi kertomukseksi.